

میانجیگری باکو میان سوریه و اسرائیل

اخیراً، الهام علی اف، رئیس‌جمهور آذربایجان با اعلام نقش میانجی کشورش میان رژیم اسرائیل و سوریه، تلاش نمود باکو را به یکی از بازیگران فعال منطقه‌ای تبدیل نماید. علی‌اف در مصاحبه‌ای تأکید کرد که هدف اصلی از این اقدام، تحکیم صلح و ثبات در خاورمیانه است، علاوه بر این، علی‌اف از آمادگی آذربایجان برای حمایت از بازسازی روابط ترکیه و رژیم اسرائیل سخن گفت و کمک‌های بشردوستانه و انرژی کشورش به سوریه را تشریح کرد؛ ازجمله درباره انتقال گازی که بر اساس توافق چهارجانبه با ترکیه و قطر از دوم اوت به سوریه صادر شده و ممکن است در آینده افزایش یابد. با این حال، تحلیلگران منطقه‌ای نسبت به این میانجیگری با دیده تردید می‌نگرند و آن را در راستای منافع تل آویو و بهبود جایگاه ژئوپلیتیک باکو می‌دانند. تنها تجربه‌ی میانجیگری آذربایجان یا اصولاً نقش آفرینی در این مقیاس، وساطت چند ماه قبل این کشور میان ترکیه و رژیم اسرائیل بود که به نتیجه‌ی ملموسی هم نرسید. به احتمال قوی در ماجرای اخیر هم، ترکیه از آذربایجان خواسته که در این زمینه نقش آفرینی کند. حکومت جدید دمشق زیر فشارهای خردکننده‌ی رژیم اسرائیل و عزم آن برای ممانعت از گسترش حاکمیت یکپارچه به تمام نقاط کشور قرار دارد. بخشی از ملاحظه‌ی راهبردی رژیم اسرائیل در این زمینه مبتنی بر نقش پررنگ ترکیه در سوریه‌ی پس از اسد است. حکومت الشرع به نوعی تحت‌الحمایه‌ی آنکارا محسوب می‌شود و تلاش‌های اخیر ترکیه جهت استقرار سیستم‌های دفاع هوایی و حفاظت از آسمان سوریه ناکام ماند. از این رو، آنکارا روابط نزدیک باکو با تل آویو و آنکارا را فرصتی می‌بیند تا با تنش‌زدایی میان دمشق و رژیم اسرائیل، سیاست این رژیم را تعدیل و فشارها را از روی الشرع بردارد. باکو پس از پیروزی در مناقشی قره‌باغ و دستاوردهای سیاسی و ارضی که به‌دست آورد، اعتمادبه‌نفس مضاعفی پیدا کرده است. این تحول مصادف و در اصل همزمان با پررنگ شدن نقش آذربایجان در نقشه‌ی انرژی جهان و مطرح شدن به عنوان یک قدرت گازی و نفتی جدید است. در آرایش جدید سیاسی و امنیتی منطقه، ظاهراً قرار است آذربایجان نیازهای نفتی و گازی سوریه را تأمین نماید. طبعاً این مسئله بدون موافقت رژیم اسرائیل و آمریکا ممکن نیست و بخشی از راهبرد دالان‌ها و به‌هم پیوستن کشورها در چارچوب ساختارهای اقتصادی و امنیتی تازه است. طرح پیمان ابراهیم که اخیراً ترامپ سخن از پیوستن آذربایجان و کشورهای آسیای میانه به آن به میان آورد نیز در همین راستاست. اما چالشی که وجود دارد ارزیابی امنیتی و راهبردی متفاوت رژیم اسرائیل با آمریکا در این زمینه است. تل آویو می‌خواهد از فرصت به‌دست‌آمده پس از عملیات هفت اکتبر برای شخم زدن اساسی خارج نزدیک خود و تخریب تمام توانایی‌های دفاعی و بازدارندگی آنها استفاده کند. در واقع سیاست خارجی جمهوری آذربایجان دو بال دارد؛ ترکیه و رژیم اسرائیل. هر دو کشور رقبای ژئوپلیتیکی ایران در منطقه هستند و دومی در عین حال دشمن راهبردی و درجه اول ایران محسوب می‌شود. هر بده‌بستانی که باکو با رژیم اسرائیل انجام می‌دهد، علی‌الحساب به زیان ایران است. تحکیم بیشتر روابط نزدیک میان دو طرف نیز، تهدید امنیتی فوری علیه ایران ایجاد می‌کند. تشریک مساعی آنها در سوریه در شرایطی که دولتی ضدایرانی در آنجا بر سر کار است، به قطعی شدن بیشتر شکاف‌های سیاسی و امنیتی منطقه پس از هفت اکتبر منجر می‌شود. رژیم اسرائیل هم با اهرم ایران‌هراسی سعی می‌کند سیاست تجاوزکارانه‌ی خود را با فراغ بیشتری ادامه دهد. طمع‌های ژئوپلیتیک و هوس خریدن نفوذ و عمق استراتژیک و حتی تاریخ و گذشته بخشی از عادات حکومت‌های رانتیر است. نقش آفرینی باکو نیز در چارچوب تقسیم کار منطقه‌ای صورت می‌گیرد که دستور کار آن را آمریکا و ژاندارم اصلی آن در منطقه یعنی رژیم اسرائیل تدوین کرده‌اند. با این وجود، آذربایجان کشوری کوچک و به‌نجوی محصور در خشکی است و ظرفیت‌های محدود و معینی در داخل و خارج دارد.

بین‌الملل INTERNATIONAL

کارشناسان مدت‌هاست که وقوع قحطی را در نوار غزه پیش‌بینی می‌کردند. اکنون این قحطی فرارسیده است. جمعیت فلسطینی‌ها در غزه به شدت در تلاش برای یافتن غذا هستند اما غذای بسیار کمی در دسترس است. و مردم در حال مرگ هستند. سعاد اللحام، مادر ۳۰ ساله صنعا، می‌گوید که دخترش در اوایل کاملاً سالم بود. اما سپس، وقتی شش ماهه شد، ناگهان تغییری رخ داد و دخترش شروع به کاهش وزن کرد. مادر صنعا می‌گوید: «ما به انواع پزشکان، متخصصان مغز و اعصاب، متخصصان ارتوپدی، و یک مرکز کودکان دچار سوءتغذیه مراجعه کردیم، اما هیچ کمکی نکرد.» اخیراً، وضعیت دخترش ناگهان روبه‌خامت گذاشت. او شروع به امتناع از غذا خوردن کرد و دیگر حرکت نکرد، گریه نکرد یا بازی نکرد. مادرش می‌گوید: «ما می‌دانستیم که او هر لحظه ممکن است بمیرد. اما امیدمان را از دست ندادیم.» سپس، در ۱۷ ژوئیه، صنعا به خواب رفت و با وجود گرما، بدنش به شدت سرد شد، و دست‌ها و پاهایش سفت شدند. چشمان بزرگ و خاکستری اش، کاملاً باز شدند. صنعا در سن یک سال و چهار ماهگی درگذشت. وزن او کمتر از دو کیلوگرم بود. مادرش در حالی که داستان را تعریف می‌کند، با صدای گرفته از پشت تلفن گریه‌می‌کند.

▼ ما گرسنه‌ایم

سعاد اللحام می‌گوید نمی‌داند که آیا صنعا بیماری دیگری داشته که ممکن است در سوءتغذیه او نقش داشته باشد یا خیر، زیرا چنین معاینات پزشکی دیگر در غزه امکان‌پذیر نیست. اما اگر اسرائیل اجازه ورود غذا، دارو و تجهیزات پزشکی بیشتری به نوار غزه را می‌داد، به احتمال زیاد جان او نجات می‌یافت. مادرشان می‌گوید سه دختر دیگرش که بین چهار تا هشت سال سن دارند نیز از کمبود غذا رنج می‌برند. آنها تمام روز گریه می‌کنند و دانمأ می‌گویند: «ما گرسنه‌ایم.» مادر می‌گوید که خودش فقط ۴۷ کیلوگرم وزن دارد و به سختی می‌تواند راه برود. او اغلب از سرگیجه رنج می‌برد و چهار ماهه باردار است. سعاد اللحام می‌گوید: «فرزندان ما جلوی چشمان ما می‌میرند. تمام دنیا نظاره‌گر مرگ هسته و بی‌صدای ماست. دیگر چه می‌توانیم بگوییم؟ ما هر چه گفتنی بود گفته‌ایم و هیچ چیز تغییر نکرده است. هیچ کس گوش نمی‌دهد.»

▼ سه جزیره در محاصره سربازان

پس از ۲۲ ماه جنگ، وضعیت نوار غزه فاجعه‌بارتر از همیشه است. ارتش اسرائیل همچنان به‌پیشروی خود ادامه می‌دهد و برای اولین بار یکشنبه گذشته، بخش‌هایی از شهر دیرالبیح را به عنوان منطقه تخلیه اعلام کرد. این شهر تنها مرکز جمعیتی بزرگی بود که نیروهای زمینی هنوز وارد آن نشده بودند. بار دیگر، ده‌ها هزار نفر آواره شدند، از جمله خانواده لحم - که تا آن زمان جزو معدود افراد خوش‌شانسی در نوار غزه بودند که هنوز در خانه‌های خود زندگی می‌کردند. روز یکشنبه، آنها به چادری در مواصی، منطقه‌ای متروک و پر جمعیت از تپه‌های شنی در جنوب غربی دیرالبیح، نقل مکان کردند. طبق گزارش سازمان ملل متحد، ۸۸ درصد از مساحت نوار غزه اکنون تحت کنترل مستقیم ارتش اسرائیل است یا به عنوان مناطق تخلیه تعیین شده است. ۲ میلیون نفر در غزه در منطقه‌ای که به سختی بزرگتر از منطقه مینه در برلین است، جمع شده‌اند و به سه جزیره تقسیم شده‌اند که توسط نیروهای اسرائیلی محاصره شده‌اند. این وضعیتی است که یک سوال فوری را مطرح کرده است: آیا این هنوز یک جنگ و مبارزه علیه سازمان حماس است که حمله ۱۷ اکتبر ۲۳ به اسرائیل را انجام داد؟ آیا هدف اصلی این جنگ آزادسازی حدود ۵۰۰ گروگان باقی‌مانده اسرائیلی است که در آن روز توسط حماس رها شده بودند، که تصور می‌شود تنها ۱۰۰ نفر از آنها هنوز زنده هستند؟ یا هدف اسرائیل به نابودی دائمی معیشت فلسطینیان در غزه تغییر یافته است؟ اسرائیل قصد خود را برای پناه دادن به صدها هزار نفر در اردوگاهی در بخش جنوبی نوار غزه اعلام کرده است، با برنامه‌هایی که خواستار اسکان مجدد آنها در کشورهای دیگر در درازمدت است. اسرائیل این طرح را به عنوان یک اقدام بشردوستانه ارائه کرده است. در حقیقت، این یک جابجایی اجباری جمعیت غیرنظامی است و به همین ترتیب، یک جنایت جنگی و احتمالاً حتی یک جنایت علیه بشریت. تعداد فراینده‌ای از کارشناسان مشهور حقوق بین‌الملل حتی با توجه به تخریب و گرسنگی سیستماتیک، این اقدام ارنسل کشی نامیده‌اند.

▼ هیچ پیشرفتی در مذاکرات وجود ندارد

مدت زیادی است که هیچ گروگانی آزاد نشده است و حماس تا حد زیادی تضعیف شده است. حتی سربازان و سیاستمداران عالی‌رتبه اسرائیلی ماه‌هاست که می‌گویند تقریباً به تمام اهداف نظامی اسرائیل دست یافته‌اند. در عین حال، مذاکرات بر سر آتش‌بس و آزادی گروگان‌ها هیچ پیشرفتی نداشته است. در چند ماه گذشته، مهمترین مانع بر سر راه چنین مذاکراتی، امتناع دولت اسرائیل از تعهد به پایان دادن به جنگ بوده است که از خواسته‌های اصلی حماس است. شرکای ائتلافی راست افراطی بنیامین نتانیاهو، تهدید کرده‌اند که در صورت موافقت او با چنین توافقی، دولت را ترک خواهند کرد. بسیاری در اسرائیل اکنون معتقدند که نتانیاهو ممکن است سعی کند مذاکرات را تا تعطیلات تابستانی پارلمان در پایان ژوئیه و قبل از رسیدن به توافق - و در نتیجه به تأخیر انداختن انتخابات جدید - به تعویق بیندازد.

در همین حال، اسرائیل همچنان به حملات خود به اهدافی در نوار غزه ادامه می‌دهد و تقریباً هر روز ده‌ها نفر کشته می‌شوند که اکثر آنها غیرنظامی هستند. تعداد کل کشته‌شدگان از آغاز جنگ اکنون به تقریباً ۶۰ هزار نفر رسیده است. ساختمان‌های مسکونی و زیرساخت‌ها به طور سیستماتیک تخریب می‌شوند و از ارائه کمک به امدادگران جلوگیری می‌شود. معدود بیمارستان‌های نیمه‌کاره با فروپاشی مواجه هستند زیرا به سختی دارو یا تجهیزات پزشکی برای

TEENIES BEED

عکس: Gettyimages

گزارش انسانی

این دیگر جنگ با حماس نیست

و شرکای خود در مقابل چشمانشان هستند.» در این بیانیه به نقل از یک امدادگر آمده است: «کودکان به والدین خود می‌گویند که می‌خواهند به بهشت بروند، زیرا حداقل در بهشت غذا هست.» آنتونیو گوتش، دبیرکل سازمان ملل متحد، در آغاز هفته گفت: «سیستم بشردوستانه با مانع مواجه شده، تضعیف شده و در معرض خطر قرار گرفته است.» جاناتان ویتال، رئیس دفتر هماهنگی بشردوستانه سازمان ملل متحد در غزه، در ماه ژوئن گفت: «این قتل عام است.» او گفت که این «حکم اعدام برای افرادی است که فقط سعی دارند زنده بمانند.» یکشنبه گذشته، اسرائیل اعلام کرد که وزرای ویتال تمدید نخواهد شد. پاپ نیز از «استفاده بی‌رویه از زور» در غزه انتقاد کرده است و حتی سخنگوی دونالد ترامپ نیز اذغان کرد که جنگ «کاملاً وحشیانه» شده است و افزود که «رئیس‌جمهور هرگز دوست ندارد چنین چیزی را ببیند.»

▼ فرارسیدن قحطی

هشدارهای مکرری در مورد قحطی در نوار غزه وجود داشته است و اکنون این قحطی فرا رسیده است. عواقب آن بی‌رحمانه است. طبق گزارش برنامه جهانی غذا (WFP)، از هر سه نفر در منطقه جنگی، یک نفر به دلیل کمبود آذوقه، روزها بدون غذای می‌ماند. مردم گزارش داده‌اند که اساساً چیزی برای خرید باقی نمانده است و افراد دچار سوءتغذیه و کم‌آبی در همه جا در حال از حال رفتن هستند. همچنین گزارش شده است که کارمندان بیمارستان به دلیل گرسنگی به سختی قادر به انجام کار خود هستند. در عین حال، مردم مجبورند مسافت‌های طولانی را در گرمای شدید پیاده‌روی کنند تا چیزی برای خوردن پیدا کنند. تا روز چهارشنبه، در مجموع حداقل ۱۱۰ مورد مرگ ناشی از سوءتغذیه گزارش شده است که ۸۰ کودک در میان آنها هستند. ظاهراً تنها در سه روز منتهی به چهارشنبه، ۴۴ نفر جان خود را از دست داده‌اند. این آمار از وزارت بهداشت نوار غزه، که تحت کنترل حماس است، گرفته شده است. نمی‌توان آنها را تأیید کرد، اما پزشکان محلی نیز مرگ‌های متعدد مرتبط با سوءتغذیه را تأیید کرده‌اند. به گفته نیک مینارد، جراح بریتانیایی که تا روز چهارشنبه در بیمارستان ناصر در غزه مشغول به کار بود، در هفته‌های اخیر چهار نوزاد تنها در آن مرکز بر اثر سوءتغذیه جان خود را از دست داده‌اند. اومی‌گوید که آنها دیگر شیر خشک لازم برای نوزادان را ندارند و فقط توانسته‌اند به آنها محلول قندی بدون مواد مغذی بدهند. پزشکان به اشتیاق گفته‌اند که یک امدادگر بین‌المللی که سعی داشت شیر خشک را به نوار غزه بیاورد، هنگام عبور از مرز، پودر شیر توسط سربازان ربوده شد.

▼ سیستم توزیع کمک‌های مرکبار

کودکان دچار سوءتغذیه در معرض خطر بسیار بیشتری برای ابتلا به عفونت هستند و از جراحاتی مانند آنهایی که در حملات هوایی متحمل شده‌اند، کندتر بهبود می‌یابند. حتی اگر نمیرند، بسیاری از آنها دچار اختلالات روانی و جسمی مادام‌العمر خواهند شد. اگر وضعیت انسانی به همان اندازه فاجعه‌بار فعلی باقی بماند، احتمالاً تعداد قربانیان گرسنگی به سرعت افزایش خواهد یافت. از آغاز جنگ در تقریباً دو سال پیش، اسرائیل میزان غذا و سایر مایحتاج حیاتی مجاز به ورود به نوار غزه را به شدت محدود کرده است. گاهی اوقات جریان ورود کمک‌ها افزایش می‌یابد، گاهی اوقات کاهش می‌یابد، اما هرگز کافی نیست. در اوایل ماه مارس، اسرائیل محاصره کامل را اعمال کرد. در اواخر ماه مه، بنیاد به اصطلاح بشردوستانه غزه (GHP) با حمایت دولت اسرائیل و با هدف جایگزینی سازمان ملل

آنها باقی مانده است، چه رسد به سوخت برای تولید برق. علاوه بر همه اینها، ساکنان نوار غزه از گرسنگی رنج می‌برند - و کسانی که به دنبال دسترسی به کمک‌های امدادی هستند، باید جان خود را برای این کار به خطر بیندازند. غزه به جهنمی تبدیل شده است که فرار از آن غیرممکن است و حتی کسانی که توانسته‌اند به نجوی از جنگ تقریباً دو سال گذشته جان سالم به ببرند، اکنون ناامید هستند.

▼ آلمان مانع اقدامات علیه اسرائیل می‌شود

برای مدت طولانی، انتقادات بین‌المللی از جنگ اسرائیل در نوار غزه مسکوت ماند. هشدارها صادر و درخواست‌هایی مطرح شد، اما در واقع کار چندانی انجام نشد. کشورهای اروپایی، به‌ویژه، به ایالات متحده چشم دوختند، به این امید که رئیس‌جمهور جو بایدن یا جانشین او دونالد ترامپ راه‌حلی پیدا کنند. اما در هفته‌های اخیر چیزی تغییر کرده است. اکثر کشورهای عضو اتحادیه اروپا اکنون اصرار دارند که توافقنامه همکاری با اسرائیل یا مورد بررسی مجدد قرار گیرد یا به حالت تعلیق درآید. تحریم تسلیحاتی یا حتی تحریم علیه اعضای دولت اسرائیل در دست بررسی است. در درجه اول این دولت آلمان بوده است که در ماه‌های اخیر مانع چنین اقداماتی شده است. اخیراً، کایا کالاش، رئیس سیاست خارجی اتحادیه اروپا، به مذاکره در مورد اقداماتی بین اتحادیه اروپا و اسرائیل برای بهبود وضعیت بشردوستانه در نوار غزه، سعی در جلوگیری از تحریم‌ها داشت. این اقدامات از اسرائیل می‌خواست که گذرگاه‌های مرزی بیشتری را باز کند، اجازه ورود کمک‌های بیشتر و سوخت به نوار غزه را بدهد و فعالیت نانوایی‌ها و آشپزخانه‌های خیریه را آسان تر کند. این توافق همچنین خواستار حمایت بیشتر از امدادگران و تعمیر خطوط برق و آب شد. تقریباً دو هفته بعد، مشخص شد که دولت اسرائیل هیچ‌یک از موارد فوق را انجام نداده است. اتحادیه اروپا به خود اجازه داده است که فریب بخورد و به دام بيفتد و همه اینها قابل پیش‌بینی بود. یک‌دیپلمات سازمان ملل که خواسته است نامش منتشر نشود، ادعای می‌کند که وضعیت حتی از قبل هم بدتر است. «روزی فرا خواهد رسید که همه ما باید از خودمان بپرسیم چه مسئولیتی بر عهده داریم.» یک دیپلمات اروپایی نیز از غفلت بروکسل ابراز انزجار می‌کند: «گزارش‌های مادر مورد وضعیت غزه نادیده گرفته می‌شوند زیرا با روایتی که برخی می‌خواهند بشنوند مطابقت ندارند. این خودفریبی غیرقابل‌درک است.»

▼ افزایش انتقادات

انتقاد از اسرائیل اخیراً بیشتر شده است. اخیراً، ۳۰ وزیر امور خارجه از کشورهای اروپایی و همچنین کانادا، استرالیا، نیوزیلند و ژاپن بیانیه مشترکی منتشر کردند که در آن خواستار پایان فوری خصومت‌ها شدند. در این بیانیه آمده است: «رنج غیرنظامیان در غزه به عمق جدیدی رسیده است. ما کمک‌سانی قطره‌ای و کشتار غیرانسانی غیرنظامیان، از جمله کودکانی که به دنبال رفع نیازهای اساسی خود یعنی آب و غذا هستند را محکوم می‌کنیم.» آلمان در میان امضاکنندگان این بیانیه نبود. روز چهارشنبه، بیش از ۱۰۰ سازمان امدادی بین‌المللی، از جمله سازمان نجات کودکان، پزشکان بدون مرز و گروه امدادرسانی آلمانی Welthungerhilfe، فراخوانی برای پایان جنگ و محاصره بشردوستانه منتشر کردند. آنها نوشتند: «در حالی که محاصره دولت اسرائیل مردم غزه را گرسنه نگه می‌دارد، امدادگران اکنون به همان صف‌های غذا می‌پیوندند و فقط برای سیر کردن خانواده‌هایشان در معرض خطر تیراندازی قرار می‌گیرند. سازمان‌های بشردوستانه شاهد از بین رفتن همکاران